

ಸ್ವೀಕರಿಸುವಿಕೆಯ ಸುದೀರ್ಘ ಹಾದಿ

ಸೀತಾ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ

ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಬಹುತೇಕ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಆರಾಮದಾಯಕವಾದ, ಹಣ, ಅಂತಸ್ತು ಮತ್ತು ಆಕರ್ಷಕ ವೃತ್ತಿ ಬದುಕು ಇವುಗಳನ್ನೇ ಗುರಿಯಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಬೆಳೆದಿರುತ್ತೇವೆ. ಪೋಷಕರಾಗಿಯಾಗಲೇ, ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರಾಗಿಯಾಗಲೇ ಅಥವಾ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿಯೇ ನಮ್ಮ ಜೀವನದ ಈ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯಗಳ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅವಕಾಶವಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಚಿಂತನೆಯಾಗಲಿ ಕೂಡ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ವೈಕಲ್ಯದ ಮಗು ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಮಗುವಿನ ಪಾತ್ರವಿರಲಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಮಗುವನ್ನು ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯವುಳ್ಳ ಮಗು ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲು ಪೋಷಕರು ತುಂಬ ಹೆಣಗಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹುಟ್ಟಿದ ಪ್ರತಿ 59 ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಒಂದು ಮಗು ಆಟಿಸಂ ಸ್ಪೆಕ್ಟ್ರಮ್ ತೊಂದರೆಯಿಂದ (Autism Spectrum Disorder-ಎಎಸ್‌ಡಿ) ಬಳಲುತ್ತಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇತರ ವೈಕಲ್ಯಗಳಾದ ಬೌದ್ಧಿಕ ಸವಾಲುಗಳು (Intellectual challenges), ದುರ್ಬಲತೆ (Spasticity), ಕಲಿಕಾ ನ್ಯೂನತೆ (Learning disability) (ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹೆಸರಿಸುವಂತೆ), ಡೌನ್ ಸಿಂಡ್ರೋಮ್ (DS) ಹಾಗೂ ಅತಿ ಚಟುವಟಿಕೆಯ (Hyperactive disorder), ಗಮನದ ಕೊರತೆಯ ತೊಂದರೆ (Hyperactive disorder) ಇವುಗಳು ತುಸು ಕಡಿಮೆ ಮಟ್ಟದಲ್ಲವೆ.

ವೈಕಲ್ಯವುಳ್ಳ ಮಕ್ಕಳ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸಲು ಪೋಷಕರು ಸಾಕಷ್ಟು ತಯಾರಾಗಿಲ್ಲ. ಅವರು ಸಹೃದಯ ಸ್ನೇಹಿತರು, ಸಂಬಂಧಿಕರಿಂದ ಬಹಳಷ್ಟು 'ಸಲಹೆ'ಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಶಿಕ್ಷಿತ ವರ್ಗದವರು ಗೂಗಲ್‌ನ ಮೊರೆಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾದ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಒತ್ತಾಸೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅಲ್ಲ ಸಿಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ದೊಡ್ಡ ನಗರಗಳಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಸಾಕಷ್ಟು ಪೂರಕ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ, ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ವಿಕಲತೆಗಳಿರುವ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ವಿಶೇಷ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ ಯಾದರೂ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ನೀಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಸಮನ್ವಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿ ಅನುಸರಿಸುವ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲೂ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಮತ್ತು ಅಗತ್ಯ ತರಬೇತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಕಠಿಣ ಸನ್ನಿವೇಶವಿದೆ. ಆದರೂ ವಿಶೇಷ ಶಾಲೆಗಳ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಮಕ್ಕಳ ಪೋಷಕರ ಬಲುದೊಡ್ಡ ಆತಂಕವೆಂದರೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ಅರಿವಿನ ಕೊರತೆ.

ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯ ಬೇಕಾದ ಮಕ್ಕಳೆಡೆಗಿನ ನಮ್ಮ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಸಮಾಜವು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅದಕ್ಕೆ ತಡೆಯೊಡ್ಡಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಗಮನಿಸಿದ್ದೇನೆ. ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯವುಳ್ಳ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಇತರ ನರವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಹೊಂದಿರುವ ಸಮಷ್ಟಿಯ (Neuro-typical population) ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟೂ ತರಲು ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ನಾವು ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಮತ್ತೆಮತ್ತೆ ಮರು ವಿನ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯ ಬೇಕಾದವರನ್ನು

ಕೀಳಾಗಿ ಕಾಣುವುದು, ಭಯಪಡುವುದು, ಅಸಹ್ಯ ತೋರುವುದು ಅಲ್ಲದೆ ಅವರನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವುದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಕಾರಣವೇನಿರ ಬಹುದು? ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ, ವಿಶೇಷ ಕೌಶಲಗಳು ಅಥವಾ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪದವಿಗಳು ಇವು ಯಾವುದೂ ಈ ಮಕ್ಕಳು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಬೆರೆಯುವ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ ಮಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಷ್ಟು ಮುಖ್ಯ ಎಚ್ಚರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ದೀಪಿಕಾ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಈ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಮತ್ತು ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯ ಬೇಕಾದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸಮಾಜದ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ತರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಧರ್ಮ ಮೊದಲು ಮನೆಯಿಂದ ಆರಂಭವಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ನಾಣ್ಯದಿಯಂತೆ, ಮೊದಲ ಹೆಜ್ಜೆಯಾಗಿ ನಾವು ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ಸದೃಢಗೊಳಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ, ಸ್ವಂತ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಿದೆ. ಎಲ್ಲ ವಿಶೇಷ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೂ ಅಧ್ಯಾಪನ ಮತ್ತು ಮೈದುಕೌಶಲಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತೃತವಾದ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಶಾಲಾ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಓಡಿಸುವ ಚಾಲಕರು, ಆಡಳಿತ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಮೊದಲಾದ ಪೂರಕ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗಕ್ಕೂ, ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿ ಅವರಿರುವಂತೆಯೇ ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಮತ್ತು ಆ ಮೂಲಕ ಶಾಲೆಯು ತನ್ನ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಲು ಸಹಕರಿಸುವಂತೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ನಾವು ನಡೆದು ಬಂದ ಹಾದಿ

ನಾನು ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯ ಶಾಲೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಮಮತಾಳಿಗೆ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ಅರ್ಥ-ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಥವಾ ಕೆಲವು ಕ್ಷಣಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಮಯ ನೆನಪಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಕೊರತೆಯಿದ್ದ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿತು-ಕೊಳ್ಳಲು ನನಗೆ ಸಾಧ್ಯವೇ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳೂ ಬಹಳ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದರೂ, ದಿನೇಶ* ಮಾತ್ರ ಯಾವುದರಲ್ಲೂ ಭಾಗವಹಿಸದೆ, ಯಾರಲ್ಲೂ ಮಾತನಾಡದೆ, ದಿವ್ಯವಾದ ಮುಗುಳ್ಳುಗೆ ಬೀರುತ್ತಿದ್ದ. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ 'ಹೀಗೇಕೆ' ಎಂಬ ದೃಢವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಒಂದು ಹೊಸ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಶೋಧಿಸಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಮತ್ತು ಅದರಿಂದ ಸಂತೋಷ ಮತ್ತು ಒಂದು ಬಗೆಯ ಸಂತೃಪ್ತಿಯ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಲು ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು.

ವಿಶೇಷ ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ನಾವು ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಆರಂಭಿಸಿದಾಗ ನಮ್ಮ ಮುಂದಿದ್ದ ಒಂದೇ ಸವಾಲೆಂದರೆ ನಿಧಾನ ಗತಿಯ ಕಲಿಕೆ. ಮಕ್ಕಳು ಮೌನವಾಗಿ ಕುಳಿತು, ಗಮನವಿಟ್ಟು ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಕಲಿಸುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಸುಲಭವಾದುದಾಗಿತ್ತು. ಅವರು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ ಕೌಶಲಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಅವರಿಗಿದ್ದುದು ಕೇವಲ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕಲಿಕೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಯಷ್ಟೇ. ಹಾಗಾಗಿ, ಒಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲ ಒಮ್ಮೆಲೆ 3ರಿಂದ 12 ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತರಗತಿಯ ಗಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚಿದಾಗಲೂ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ನಾವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಯಾರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲನ ಮಕ್ಕಳು ಅತಿ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ತೊಂದರೆಯಿಂದ (Hyperactive Disorder) ಹಿಡಿದು ಅಸ್ವರ್ಗ ಸಿಂಡ್ರೋಮ್‌ವರೆಗೆ

(Asperger's Syndrome) ಬೇರೆಬೇರೆ ರೀತಿಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು! ಅದೂ ಯಾರೂ ಅಸ್ಟರ್ಗರ್ ಸಿಂಡ್ರೋಮ್ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿಯೇ ಇರದಿದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲ. ಗೂಗಲ್ ಇರಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಆಟಂ ಜೊತೆಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಅನುಭವ ಇರಲೇ ಇಲ್ಲ, ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದೇ ನಮಗೆ ತೋಚುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಅತಿ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಅರವಿಂದನು ಮತ್ತು ಬರೆಯುವುದನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಡೆಸ್ಕ್ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತರೆ, ಕಾಲಿನಿಂದ ಡೆಸ್ಕಿನ ಕೆಳಗೆ ಬಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಮತ್ತು ಡೆಸ್ಕಿನ ಮೇಲೂ ಕೈಯಲ್ಲ ಬಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ. ಉಳಿದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ, ತಾವು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಇವನಂತೆಯೇ ಅನುಕರಿಸಲು ಇದು ಸೂಚನೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಇವನ ಹಿಂದೆ ಓಡುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ನಮ್ಮ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಸಮಯವನ್ನು ಕಳೆದುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಕೇವಲ ಏಳು ವಾಹಿನಿಗಳ ಹೆಸರಿನ ಉದ್ದನೆಯ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನಷ್ಟೇ ಪದಭಂಡಾರವಾಗಿಟ್ಟು ಕೊಂಡಿದ್ದ ಆಟಂ ಇದ್ದ ಮಗು ವಿಶಾಲ್, ಅದನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಪುನರುಚ್ಚರಿಸುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲ ನಮ್ಮೊಡನೆ ಏನನ್ನೋ ಹೇಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬುದು ತಿಳುವಟಿಕೆಯ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ನಮ್ಮ ಅರಿವಿಗೆ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಕಿವಿಯಲ್ಲ ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಸ್ನೇಹಾಳು' ಶಬ್ದದಡಗಿನ ಅತಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಯ (Hypersensitivity to sound) ತೊಂದರೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ ಎಂದು ನಮಗೆ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ನಮಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಕಲಿಯುವುದಿತ್ತು. ಹಿರಿಯ ವಿಶೇಷ ಶಿಕ್ಷಕರು, ವೈದ್ಯರು ಮತ್ತು ಎಷ್ಟು ಸಾಧ್ಯವೋ ಅಷ್ಟು ವೈಕಲ್ಯ ಚಿಕಿತ್ಸಾ ಕೇಂದ್ರದ ಹಲವು ವಿಶೇಷ ತಜ್ಞರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದೆವು. ನಮ್ಮ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ನಾವು ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ಕಾರ್ಯಾಗಾರ, ಸಮ್ಮೇಳನಗಳಿಗೆ ಹಾಜರಾದೆವು. ದುರದೃಷ್ಟವೆಂದರೆ ನಾವು, ಕೇವಲ ವಾಡಿಕೆಯ, 'ಏನು' ಮತ್ತು 'ಏಕೆ' ಎಂಬವುಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಕಲಿತೆವು, ಆದರೆ 'ಹೇಗೆ' ಎಂಬುದನ್ನು ಕಲಿಯಲಾಗಿಲ್ಲ. ಅರವಿಂದ, ವಿಶಾಲ್ ಮತ್ತು ಸ್ನೇಹ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯ ಶಾಲೆಗಳಿಂದ ತಿರಸ್ಕೃತರಾಗಿರುವ ಇನ್ನೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನೆರವಾಗಬೇಕಿತ್ತು. ನಾವು ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯ ಶಾಲೆಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ದೂರುತ್ತಿಲ್ಲ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದು ಒತ್ತಟ್ಟಿಗಿರಲಿ, ಅವರಿಗೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದೇ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ನಮಗೂ ಆಗ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು!

ನಾವು ಕಲಿತ ಪಾಠಗಳು

ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ವಿಕಲತೆಗಳ ಕುರಿತ ಹಲವು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಕೊಂಡು ಓದಿದೆವು. ಆದರೆ ಇವಾವುದೂ ಭಾರತೀಯ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸದಂತೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಆಗಲೇ ನಮಗೆ ಗಮನಿಸುವಿಕೆಯ ಮಹತ್ವ ತಿಳಿದದ್ದು. ಮಕ್ಕಳ ಕುರಿತ ಪೂರ್ವಾಗ್ರಹವಿಲ್ಲದ, ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಗಮನಿಸುವಿಕೆಯ ಒಂದು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯು, ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯ ಬೇಕಾದ, ಅದರಲ್ಲೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆಟಂ ಇರುವ ಮಕ್ಕಳ ಜಗತ್ತಿನ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆ ಒಳನೋಟಗಳನ್ನು ನೀಡಿತು.

ದೈಹಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ನಿಯಮಿತ ವ್ಯಾಯಾಮವು ಮಕ್ಕಳ ಚಲನೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ (Motor development) ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಅವರ ಕೆಲವು ಗ್ರಹಣೇಂದ್ರಿಯಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನೂ (Sensory Problems) ಮೀರಲು ಸಹಕಾರಿ ಎಂದು ನಾವು ಅರಿತುಕೊಂಡೆವು. ಈವರೆಗೆ ಸ್ವಸಹಾಯ ಕೌಶಲಗಳು ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಶುಚಿತ್ವ

ಪೋಷಕರ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯೆಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ್ದರೂ, ಅವನ್ನು ಕಲಿಸುವ, ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುವ ಅಗತ್ಯವೂ ಇತ್ತು..

ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯದಿಂದ ಬಂದ, ತಮ್ಮ ಮಾತೃ ಭಾಷೆಯಲ್ಲೇ ಕಷ್ಟ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷನ್ನು ಮಾತನಾಡಲು ಮತ್ತು ಅರ್ಥೈಸಲು ಕಲಿಸುವುದು ಒಂದು ಬಲುದೊಡ್ಡ ಸವಾಲಾಯಿತು. ನಮಗೆ ಅವರ ಭಾಷೆ ಅಥವಾ ಉಪಭಾಷೆ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಸಂಜ್ಞೆಗಳು ಅಥವಾ ಮೂಕಾಭಿನಯದ ಮೂಲಕ ಅವರಿಗೆ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಸಬೇಕಿತ್ತು. ಅಲ್ಲದ್ದ ಕೌಶಿಕ್ ಎಂಬಾತ ಮಾತನಾಡುವಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಭಾರೀ ಪದಗಳ ಪ್ರವಾಹವನ್ನೇ ಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಕೇವಲ ಬೈಗುಳಗಳನ್ನೇ ಹೊರಹಾಕುತ್ತಿದ್ದ ಎಂದು ಆನಂತರದಲ್ಲ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು, ಅದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ಆತನ ಮಾತುಗಳು ನಮಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಅರ್ಥೈಸುವುದು, ಪುನರ್ಮನನ, ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, ಅನ್ವಯಿಸುವ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕಗೊಳಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಡುವ ಸವಾಲು ಎದುರಾಯಿತು. ಪ್ರತೀ ಕಲಕಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜೋಡಿಸಬೇಕಿತ್ತು. ಎಲ್ಲ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿ ತರಬೇತಿ ಹೆಚ್ಚಿನದಾಗಿ ಗ್ರಹಣ ಶಕ್ತಿಯ ಮೇಲೆಯೇ ನಿಂತಿದೆ. ಮಕ್ಕಳ ಗ್ರಹಣ ಕೌಶಲವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಬೇಕಿತ್ತು ಮತ್ತು ಸಾಕಷ್ಟು ಯೋಜನೆಯ ಅಗತ್ಯವಿತ್ತು. ಸೂಕ್ತ ತರಬೇತಿಯ ಮುಖಾಂತರ ಮಕ್ಕಳ ಅರ್ಥೈಸುವಿಕೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಒಂದು ಹಂತದವರೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಬಹುದೆಂದು ಮತ್ತು ಅವರಲ್ಲ ಸಾಧನೆಯ ಭಾವನೆಯು ಮೂಡುವಂತೆ ಮಾಡಬಹುದು ಎಂದು ಕಂಡುಕೊಂಡೆವು.

ಆದಾಗ್ಯೂ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಕ್ಕಳು ಹದಿಹರೆಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅವರ ವರ್ತನೆಗಳೆಲ್ಲ ಮಹತ್ವದ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನಾವು ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ ಕೌಶಲಗಳೊಡನೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಮೇಲನದಿಲ್ಲ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಕೇವಲ ಗ್ರಹಣಶಕ್ತಿಯಿಂದೇ ಸಾಲುವುದಿಲ್ಲ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಋಣಾತ್ಮಕ ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಮತ್ತು ಅವರನ್ನು ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ತರಬೇತುಗೊಳಿಸಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾದರೆ, ನಮ್ಮ ವರ್ಷಗಳ ಪ್ರಯತ್ನ ಮತ್ತು ಶ್ರಮ ವ್ಯರ್ಥವಾದಂತೆಯೇ. ಅವರನ್ನು

ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವಂತಾಗಲು ನಾವು ಮೃದು-ಕೌಶಲಗಳಿಗೇ ಗಮನ ನೀಡಬೇಕಿತ್ತು.

ಸಫಲತೆಯೆಡೆಗಿನ ಪಯಣ

ನಾವು ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಶಾಲವಾದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋದ ನಂತರ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಅಗತ್ಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದೆವು : ಶಬ್ದೇತರ ಸಂವಹನದ ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಮಾತಿನ ತೊಂದರೆಯುಳ್ಳ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಾಕ್ ಚಿಕಿತ್ಸೆ (Speech therapy) ನೀಡಲಾಯಿತು. ತುಂಬ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಮತ್ತು ಕಾಳಜಿಯುಳ್ಳ ಮಕ್ಕಳ ಭೌತಚಿಕಿತ್ಸಕರೊಬ್ಬರು (Paediatric physiotherapist) ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಚಲನಾ ಅಗತ್ಯತೆಯಿದ್ದ (Motor requirements) ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಬೆಳಕು, ಶಬ್ದ, ಸ್ಪರ್ಶ, ವಾಸನೆ ಮತ್ತು ರುಚಿ ಇವುಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುವವರಿಗೆ ಸಂವೇದನೆಯ ಸಮನ್ವಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆ (Sensory integration therapy) ನೀಡಿದರು. ಪೋಷಕರ ಸಹಾಯ ಮತ್ತು ಬೆಂಬಲದೊಂದಿಗೆ ಸುಸಜ್ಜಿತ ವೃತ್ತಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯ ಘಟಕವೂ ಆರಂಭವಾಯಿತು.

ಈ ಎಲ್ಲವೂ ಅವರ ಭೌತಿಕ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿದವು. ಈಗ ಮಕ್ಕಳು ಪರಸ್ಪರ ಸ್ವೀಕಾರ ಮತ್ತು ಹಂಚಿಕೆ, ಸಂತೋಷಕರ ಜೀವನ, ಸೂಕ್ತ ಮತ್ತು ಒಪ್ಪಿತವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಡವಳಿಕೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸ್ವ-ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕಿತ್ತು. ಸಂಗೀತ, ನೃತ್ಯ, ಕಲೆ, ಕರಕುಶಲ ಮತ್ತು ಅಡುಗೆ ಅವರ ಕಲಿಕೆಯ ಭಾಗವಾಯಿತು. ಕಲೆ ಆಧಾರಿತ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ಕೆಲವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗೆ ಗುಣಪಡಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು.

ಮಕ್ಕಳ ಜೊತೆಗೆ ಆಂದ್ರದ ಬೇಲಂ ಗುಹೆಗಳಿಗೆ ನೀಡಿದ ಕಲಕಾ ಪ್ರವಾಸವು ನಮ್ಮ ಕಲಕಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಲು ದೊಡ್ಡ ಹೆಜ್ಜೆಯಾಯಿತು. ಈ ಪ್ರವಾಸವು ಬಹು ಕಲಕಾ ತಂತ್ರ ಅಳವಡಿಕೆಯ ವಿಶಾಲ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ತೆರೆಯಿತು, ಮಕ್ಕಳು ರೈಲುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಲು, ಟಿಕೆಟ್ ಕಾಯ್ದಿರಿಸಲು, ಪ್ರಯಾಣ ಮತ್ತು ವಸತಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಹಣದ ಲೆಕ್ಕಹಾಕಲು ಕಲಿತರು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಒಡನಾಟ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ ಸಹಜವಾಗಿ ನಡೆಯಿತು. ಸ್ವಸಹಾಯ ಕೌಶಲ ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಆರೈಕೆ ಸುಧಾರಿಸಿತು. ಅವರ ಚರಿತ್ರೆ, ಭೂಗೋಳ ಮತ್ತು ಗಣಿತದ ಜ್ಞಾನವೂ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಪ್ರತಿವರ್ಷ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಪ್ರವಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದನ್ನು ಆರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಮೊದಲಿಗೆ ಸಿದ್ಧತೆಗಾಗಿ ಸಣ್ಣ ವಿಹಾರ, ಬಳಕೆ ಎರಡು ವಾರ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸುದೀರ್ಘ ಪ್ರವಾಸಗಳಿಗೆ ಹೋಗಲು ಆರಂಭಿಸಿದೆವು.

ಹಾಗೆಂದು ಇದು ಅತಿ ಸುಲಭವೇನೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಹಳಷ್ಟು ಮಕ್ಕಳು ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮೂತ್ರ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಹೇಗೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಶೌಚಾಲಯ ಬಳಕೆಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸೌಜನ್ಯವನ್ನೂ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಆಹಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಬಹಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಆಯ್ಕೆ ಉಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರು, ಕೆಲವರು ರಾತ್ರಿಯಾಡೀ ಎಚ್ಚರವಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಬಹಳವಿತ್ತು. ಒಂದು ಸುದೀರ್ಘ ಪ್ರವಾಸದಲ್ಲೂ ರಾತ್ರಿ, ನಾವು 2 ಸಾವಿರ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ, ಹದಿನೈದು ವರ್ಷದ ರಾಜೀವ, ತಾನು ಅಮ್ಮನ ಬಳಿ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಎದೆ ಬಿಡುವಂತೆ ಅಳತೊಡಗಿದ್ದ! ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ಕೆಲವು ಮಕ್ಕಳು ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಅದ್ಭುತ ಕೌಶಲಗಳನ್ನು ತೋರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಸ್ಪರ್ಶ ಸಿಂಡ್ರೋಮ್ (Asperger's Syndrome) ಇದ್ದ ಒಂದು ಮಗುವು ರೈಲು ಅತಿವೇಗದಲ್ಲ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗಲೂ ಹಾದುಹೋದ ಎಲ್ಲಾ ರೈಲು ನಿಲ್ದಾಣ ಮತ್ತು

ನದಿಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಓದುತ್ತಿತ್ತು! ಕೆಲವು ಹುಡುಗ ಹುಡುಗಿಯರು ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ನಾಯಕತ್ವದ ಗುಣಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದರು. ಆ ಮೂಲಕ ಶಿಕ್ಷಕರ ಹೊರೆಯನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ತಗ್ಗಿಸಿದರು. ಇವೆಲ್ಲಾ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮತ್ತು ಪ್ರವಾಸಗಳ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ ಮತ್ತು ಸಂತಸದಾಯಕ ಫಲಿತವೆಂದರೆ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಇವು ಬೆಳೆಸಿದ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಯಮ.

ಇಷ್ಟರಲ್ಲ ನಮಗೆ ಪಠ್ಯಾಧಾರಿತ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಗಮನ ನೀಡಲು ಧೈರ್ಯ ಮೂಡಿತು. ದೆಹಲಿಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮುಕ್ತ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಯ (ಎನ್‌ಐಒಎಸ್) ಮುಕ್ತ ಮೂಲ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೂಲಕ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನಾವು 3 ಮತ್ತು 5ನೇ ತರಗತಿಯ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲು ತರಬೇತುಗೊಳಿಸಿದೆವು. ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣ ಪರೀಕ್ಷಾ ಮಂಡಳಿಯ ಮತ್ತು ಎನ್‌ಐಒಎಸ್ ಮೂಲಕ ಪ್ರೌಢ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನೂ ಬರೆಯುವಂತೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿದೆವು. ಇವೆಲ್ಲಾ ಪರೀಕ್ಷಾ ಫಲಿತಾಂಶಗಳ ಯಶಸ್ಸಿನಿಂದ ಧೈರ್ಯ ಬಂದು ಪ್ರೌಢ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಕಲಕೆ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ತರಬೇತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆಯಲಾರದವರಿಗೆ ಕೌಶಲಾಭಿವೃದ್ಧಿ ತರಬೇತಿ ನಿಡುವ ಸಾಹಸ ಮಾಡಿದೆವು. ಇಂದು ಮಕ್ಕಳ ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ದಿನವು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮತ್ತು ಸ್ತೋತ್ರ ಪಠನ, ಮಿದುಳಿನ ಕಸರತ್ತು, ಜಿಮ್, ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಮಧ್ಯೆ ಆಟಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಾ ಕಲಕೆ, ದೈಹಿಕ ವ್ಯಾಯಾಮ, ಕಲೆ ಮತ್ತು ಸಂಗೀತಗಳೊಂದಿಗೆ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಿಗೆ ಮಾತಿನ ಚಿಕಿತ್ಸೆ (Speech therapy), ಇನ್ನು ಕೆಲವರಿಗೆ ಭೌತಚಿಕಿತ್ಸೆ (Physiotherapy) ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆಟಸಂ ಸ್ಪೆಕ್ಟಮ್ ಇರುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಂವೇದನಾ ಸಮನ್ವಯ (Sensory integration) ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನೂ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ದಿನ ಸಂಗೀತ-ನೃತ್ಯ ಮತ್ತು ಕಲೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿವಾರವೂ ಆಟ ಹಾಗೂ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ವೀಕ್ಷಣೆ, ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಜೊತೆ ಒಡನಾಟಕ್ಕಾಗಿ ವಿಹಾರವನ್ನೂ ಆಯೋಜಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

12ರಿಂದ 18ರ ವಯಸ್ಸಿನ ಒಳಗಿರುವ ಹಿರಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅವರ ಕಲಕಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ತರಬೇತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾರಿಗೆ ತೀವ್ರತರವಾದ ಕಲಕಾ ಸವಾಲು ಇದೆಯೋ ಅವರಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ಮತ್ತು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ವೃತ್ತಿ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಕಷ್ಟು ಉತ್ತಮ ದೃಶ್ಯ ಗ್ರಹಿಕೆಯಿರುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮಲ್ಟಿಮೀಡಿಯಾ ಮತ್ತು ಅನಿಮೇಶನ್ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಪಾಕಶಾಸ್ತ್ರ, ಸೌಂದರ್ಯ ಮತ್ತು ಕೇಶಶೃಂಗಾರ, ಗೃಹನಿರ್ವಹಣೆ, ಬಟ್ಟೆ ಶುಚಿಗೊಳಿಸುವುದು, ಕಾಗದದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದು ಇನ್ನು ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ನಾವು ಮಕ್ಕಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿರುವ ಒಂದು ವಿಷಯಾಧಾರಿತ ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ಆಯೋಜಿಸುತ್ತೇವೆ. ಭಾರತದ ಪಾಕ ಕಲೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಟೀಸ್ಡ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ ಎಂಬ ಒಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಭಾರೀ ಯಶಸ್ಸು ಪಡೆಯಿತು. ಶಿಕ್ಷಕರು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳು ಜೊತೆಯಾಗಿ ಭಾರತದ ಬೇರೆಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ತಂಡಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಾಯಲ್ಲಿ ನೀರೂರಿಸುವ ತಿನಿಸುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದರು. ಮಾಲನ್ಯದ ಅಪಾಯಗಳು ಮತ್ತು ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಸಾರುವ ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತದ ಬಗೆಗಿನ ಒಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ನಡೆಸಲಾಯಿತು. ಜೊತೆಗೆ ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತದ ಬಗೆಗಿನ ಹಾಡು ಮತ್ತು ನೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಯಿತು. ನಾವು ಕೇವಲ

ಮಕ್ಕಳಿಗಿಂತ ಅಲ್ಪದ ಶಿಕ್ಷಕರ ಪ್ರತಿಭೆಗಳ ಉತ್ತೇಜನಕ್ಕಾಗಿ 'ಡ್ಯಾನ್ಸ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ' ಮತ್ತು 'ರಿದಮ್ಸ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ' ಎಂಬ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನೂ ಆಯೋಜಿಸುತ್ತೇವೆ ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಮಕ್ಕಳ ಪೋಷಕರ ಮುಖದ ಮೇಲೂ ಅಪರೂಪದ ಹೆಮ್ಮೆ ಮತ್ತು ಸಂತೋಷದ ಎಳೆಯನ್ನು ನಾವು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ತಾವು ಯಾವುದರಿಂದ ಸಂತೋಷ ಪಡೆಯುತ್ತೇವೋ, ತಮಗೆ ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿದೆಯೋ ಅದನ್ನು ಮಾಡಿದ ಮಕ್ಕಳ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಏಕರೂಪದಲ್ಲ ಮೂಡುವ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಆನಂದವನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಹೃದಯ ತುಂಜ ಬರುತ್ತದೆ.

ಸುಗಮಕಾರರು (The facilitators)

ವರ್ತಮಾನದಲ್ಲೇ ಜೀವಿಸುವ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಕಾಲ-ಕಳೆಯುವುದು ಬಹಳ ಆನಂದದಾಯಕವಾದುದು. ವಿಶೇಷ ಮಕ್ಕಳ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಕ್ರಮಿಸುವ ದಾರಿಯೇನೂ ಸುಗಮವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ವೈಕಲ್ಯ ಇದ್ದರೂ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಗುವೂ ಅನನ್ಯವಾದ ಕಲಕಾ ಅಗತ್ಯ ಮತ್ತು ಕಲಕೆಯ ರೀತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಅವರೊಡನೆ ಅಧಿಕಾರಯುತವಾಗಿ ಮತ್ತು ದೃಢವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವುದು ಸರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೂ ಬಹಳ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಅದನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸುಲಭವಲ್ಲ.

ಅತಿ ಚುರುಕಿನ ಚಟುವಟಿಕೆಯುಳ್ಳ ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ (Hyperactive children) ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಾಗ ನಾವು ಸದಾ ಜಾಗರೂಕರಾಗಿರಬೇಕು. ಬೌದ್ಧಿಕವಾಗಿ ಸವಾಲನ್ನೆದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಕೆಲಸ

ಮಾಡುವಾಗ ನಾವು ಅವರ ಮಟ್ಟದ ಆಧಾರದಲ್ಲೇ ಕಲಕೆಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು. ಸಾಧಿಸಬಹುದಾದ ಗುರಿಯನ್ನು ನಿಧಾನ-ಗತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಟ್ಟಿದರೂ, ಅದು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತವನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತದೆ. ಬೇರೆಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯರಾಗಿ ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿವಂತರಾಗಿದ್ದರೂ, ಡಿನ್ಲೆಕ್ಸಿಯಾವನ್ನು ಯಾರೂ ಒಂದು ನರ ದೌರ್ಬಲ್ಯ (Neurological Condition) ಎಂದು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಈ ಮಕ್ಕಳು ಹೆಚ್ಚು ಕಷ್ಟ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಅರಿವು ನೀಡುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ನಡೆದರೂ, ಇಂದಿಗೂ ಕೂಡ ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆ ಮತ್ತು ಪಾಲಕರಿಂದ ಪೀಡನೆ ಮತ್ತು ದೌರ್ಜನ್ಯ-ಕೊಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕೇಳಿ ಬರುವ ಮಾತೆಂದರೆ, 'ಎಲ್ಲ ಉತ್ತರಗಳು ಗೊತ್ತಿದ್ದರೂ ಯಾಕೆ ಅವನಿಗೆ/ಳಿಗೆ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬರೆಯಲು ಮತ್ತು ಓದಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ?'

'ಎಎಸ್‌ಡಿ ಇರುವ ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕೆಂದರೆ ನೀವು ಅವರನ್ನು ಮೊದಲು ನಿಮ್ಮ ಹೃದಯದೊಳಗೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಬೇಕು' ಈ ಒಂದು ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾದ ಪಾಠವನ್ನು ಆಟಸಂ ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಕೆಲಸ ಆರಂಭಿಸುವ ಮುನ್ನ ನಮಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ತರಬೇತಿ ನೀಡಲು ಅಪಾರ ಪ್ರೀತಿ, ಸಂಯಮ ಮತ್ತು ಅನುಕಂಪಗಳು ಬೇಕು. ವಿಶೇಷ ಶಿಕ್ಷಕರು ಇಲ್ಲ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ, ದೃಷ್ಟಿಕೋನ, ಶಬ್ದಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ ಎಲ್ಲವೂ ಬಲು ಮುಖ್ಯ. ಇದನ್ನು ಕೇವಲ ಒಂದು ವೃತ್ತಿಯೆಂದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಸಮಾಜದ ಅತಿದೊಡ್ಡ ಅಗತ್ಯವೆಂದು

ಶಿಕ್ಷಕರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು

ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು. ಶಿಕ್ಷಕರಾದ ನಮಗೆ ಈ ಮಕ್ಕಳು ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಬೇಗನೆ ಗುರುತಿಸಬಲ್ಲರು ಎಂಬುದು ನೆನಪಿರಲಿ. ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವೈಕಲ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಬೇಕಾದದ್ದು ಕಡ್ಡಾಯವಾದರೂ ಅದು ಅವರ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಭಾಗವಷ್ಟೇ. ಯಾರು ಬೇಕಾದರೂ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದು ತೇರ್ಗಡೆ ಹೊಂದಿ ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದಾದರೂ ಇದು ಅವರನ್ನು ಉತ್ತಮ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಸಮತೋಲಿತ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ, ಭಾವನಾತ್ಮಕ ದೃಢತೆ, ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ಕೌಶಲ, ಸೃಜನಶೀಲ ಚಿಂತನಾ ಕೌಶಲಗಳು, ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಸಂವಹನ ಕೌಶಲಗಳು, ಸಹಾನುಭೂತಿ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮವಾದ ಪರಸ್ಪರ ಬಾಂಧವ್ಯ ಇವು ಅಗತ್ಯ ಬೇಕು. ಈ ಕೌಶಲಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಉತ್ತೇಜಕ ಮತ್ತು ಬೆಂಬಲ ನೀಡುವ ಪರಿಸರ, ಜೊತೆಗೆ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಅವರೊಳಗಿನ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದುದನ್ನು ಹೊರತರಲು ಅವಕಾಶಗಳು ಇರಲೇಬೇಕು. ಶಾಲೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಿಗೆ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿಗೆ ಪ್ರತಿ ಮಕ್ಕಳ ಅಗತ್ಯಗಳ ಅರಿವಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದು ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ತಿಳಿದಿರಲು ಸಾಧ್ಯ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಮಗು ಕೇಂದ್ರಿತ ಪಠ್ಯವನ್ನು (Child-specific curriculum) ರಚಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ನಾವು ಭಾವಿಸುತ್ತೇವೆ. ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಒಂದು ಚೌಕಟ್ಟು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಿತ್ಯದ ತರಬೇತಿಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಅವರೇ ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕು.

ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಮಕ್ಕಳ ತೀವ್ರ ಸಂವೇದನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ತಿಳಿದಿರಬೇಕು. ಜೋರಾದ ಮತ್ತು ಕಿರಲು ಧ್ವನಿ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ತುಂಬಾ ಮಿನುಗುವ ಮತ್ತು ಕಣ್ಣು ಕೋರೈಸುವ ಬಟ್ಟೆಗಳು ಕೂಡ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಗಲಾಟೆಯ ವರ್ತನೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಬಹುದು. ಎಲ್ಲ ಸುಗಮಕಾರರು ಹಾಗೂ ಚಿಕ್ಕತರರಿಗೂ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ತಂಡವಾಗಿ ಕೆಲಸಮಾಡುವ ಕೌಶಲಗಳು, ಹೊಸ ಕಲಕಾ ತಂತ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ವಿಶೇಷ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಾಧನಗಳಲ್ಲಿನ ಹೊಸ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳು ಇನ್ನೂ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಸಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಒತ್ತಡ ನಿವಾರಣೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನೂ ಆಯೋಜಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ವೈಕಲ್ಯತೆಯಿರುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕಲಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ರೀತಿಯದೇ ಅಗತ್ಯವಿದೆಯಾದರೂ ಅದೊಂದು ಹೆಚ್ಚು ಪುರಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾದ ಮತ್ತು ನಮ್ಮದಿ ಕೊಡುವ ವೃತ್ತಿ. ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಿನ ನಿಯಮಿತ ತರಬೇತಿಯೂ ತುಂಬಾ ಅಮೂಲ್ಯವೇ. ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಒತ್ತಡ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ನಾವು ಪ್ರವಾಸಗಳನ್ನೂ, ವಿಹಾರಗಳನ್ನೂ ಆಯೋಜಿಸುತ್ತೇವೆ, ಸಂಗೀತ ನೃತ್ಯಗಳ ತರಬೇತಿ ನೀಡುತ್ತೇವೆ, ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಕ್ರೀಡೆಗೂ ಸಮಯ ನೀಡುತ್ತೇವೆ ಇವು ಕೇವಲ-ನಿರಾಳವಾಗಲಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅವರ ಆತ್ಮಾಭಿಮಾನ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲೂ

ಉಪಯುಕ್ತ. ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿ ಅವರನ್ನು ಕೇವಲ ನೌಕರರನ್ನಾಗಿ ಅಷ್ಟೇ ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ಅವರನ್ನು ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಬೆಂಬಲ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಬೇಕಾಗಿರುವ, ಆದರೆ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲದ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿದರೆ, ಬದ್ಧತೆಯಿಂದ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ವಿಶೇಷ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅವರು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮೋಷಕರು

ನೀರಿನ ಬಾವಿಗಳನ್ನು ನಾವು ಜತನದಿಂದ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಅವು ಒಣಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ವಿಶೇಷ ಮಕ್ಕಳ ಪೋಷಕರಿಗೆ ಕಾಳಜಿ, ಸಹಜವೆಂದೆ ಮತ್ತು ನಿರಂತರ ಬೆಂಬಲಗಳ ಅಗತ್ಯ ಹೆಚ್ಚು ಇರುತ್ತದೆ. ನಾವು ಅವರೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಿದಾಗ ಅವರ ಪ್ರತಿದಿನದ ಬದುಕಿನ ಬವಣೆ ಎಷ್ಟಿದೆ ಎಂದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಎಷ್ಟೋ ಪೋಷಕರಿಗೆ ಹೊರಗಿನವರ ಬೆಂಬಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಪೋಷಕರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಹತ್ತಿರದ ಸಂಬಂಧಿಗಳಿಂದಲೇ ಅಥವಾ ತಮ್ಮ ಸಹವರ್ತಿಗಳಿಂದಲೇ ಬೆಂಬಲ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಚಿಕ್ಕಿ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯದ ಖರ್ಚುಗಳು ಹೆಚ್ಚಿದ್ದು ಆಗಲೇ ಆರ್ಥಿಕಸಂಕಷ್ಟದಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿರುವ ಪೋಷಕರಿಗೆ, ಅಗತ್ಯ ಎಂದು ಅರಿವಿದ್ದರೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಚಿಕ್ಕಿಗಳಿಗೆ ಹಣ ನೀಡಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಕರು ಇಬ್ಬರೂ ಅವರನ್ನು ಸಂವೇದನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಲೇ ಕಾಣಬೇಕು. ಹಾಗಾಗಿ ವೈದ್ಯರು, ಆಪ್ತ ಸಲಹೆಗಾರರು ಮತ್ತು ಚಿಕ್ಕಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಪೋಷಕರಿಗಾಗಿಯೇ ಆಗಾಗ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಕೇವಲ ಪೋಷಕರ ಬೆಂಬಲ ಇದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ನಾವು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡಬಲ್ಲೆವು. ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಪೋಷಕರೊಡನೆ ಮಕ್ಕಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸಂವಾದಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಅವರೇ ನಮಗೆ ಮೊದಲ ಹಂತದ ಆಧಾರ ಮತ್ತು ಅವರ ಸಹಕಾರ ಅತ್ಯಮೂಲ್ಯ. ಪ್ರತೀ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷದ ಆರಂಭದಲ್ಲ ಒಂದು ದಿನ ಪೋಷಕರು, ಶಿಕ್ಷಕರು, ಶಾಲೆಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರವಾಸವನ್ನು ಆಯೋಜಿಸುವ ಮೂಲಕ 'ಬಾಂಧವ್ಯದ ದಿನ'ವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅವರ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರು ಮತ್ತು ಇತರ ಕುಟುಂಬ ಸದಸ್ಯರು ನಮ್ಮೊಡನೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಪರಿಸರವೇ ಪೋಷಕರು ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಕರ ನಡುವಿನ ಬಾಂಧವ್ಯವನ್ನು ಬೇರೆಲ್ಲ ರೀತಿಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಸೆಯುತ್ತದೆ.

ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ಒಳಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಒಂದು ಬಲು ದೂರದ ದಾರಿಯಲ್ಲ ಸಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಲಿನ ಸಮಾಜವು ಒಳಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಭೇದವೆನಿಸುವುದು, ತಿರಸ್ಕರಿಸುವುದು ಇಲ್ಲದ ಕೇವಲ ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಾಸ ಇರುವ ಸಮಾಜವನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತೇವೆಂದು ನಾವು ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡೋಣ.

ಸೀತಾ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಅವರು ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯದ ಮಕ್ಕಳ ದೀಪಿಕಾ ಶಾಲೆ, ದೀಪಿಕಾ ವೃತ್ತಿ ಸಂಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಶ್ರಯ ಕೌಶಲ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರ ಇವುಗಳ ಸ್ಥಾಪಕ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರು. ಕಲಾ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವೀಧರೆಯಾದ ಇವರು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಲಕಾ ನ್ಯೂನತೆಯಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೊಮಾ, ಆಪ್ತ ಸಲಹೆ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೊಮಾ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷಾ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಪಿಎಚ್ ಡಿ ಡಿಪ್ಲೊಮಾ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಸೀತಾರವರು 36 ವರ್ಷಗಳ ಶಿಕ್ಷಕ ಅನುಭವವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, 27 ವರ್ಷಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷ ಮಕ್ಕಳ, ಅದರಲ್ಲೂ ಡಿಸ್ಲೆಕ್ಸಿಯಾ, ಬೌದ್ಧಿಕ ಅಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು ಆಟನಂ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಬಸವನಗುಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ಬೆಳವಣಿಗೆ ನ್ಯೂನತೆಗಳ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸೀತಾ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಅವರನ್ನು ಇಮೇಲ್ sita.krishnamurthy@gmail.com ಮೂಲಕ ಸಂಪರ್ಕಿಸಬಹುದು.

ಅನುವಾದ: ಜನಾರ್ದನ್ | ಪರಿಶೀಲನೆ: ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ ಮಂಡೇಕೋಲು